

ОСНОВНО УЧИЛИЩЕ „ОТЕЦ ПАИСИЙ“, С. ПЕТЪРЧ
общ. Костинброд, София област, ул. „Бузлуджа“ №2,
тел. 07116 2033, 0893615070,
email: kost_pet@abv.bg

УТВЪРЖДАВАМ,
Директор:
Нели Спасова

СТРАТЕГИЧЕСКА РАМКА
ЗА РАЗВИТИЕ НА
ОБРАЗОВАНИЕТО,
ОБУЧЕНИЕТО
И УЧЕНЕТО
В ОУ „ОТЕЦ ПАИСИЙ“
С. ПЕТЪРЧ
2021 - 2030

Приета със Заповед № 04/ 15.09.2021г. ,с решение на педагогически съвет № 06/ 10.09.2021г

СЪДЪРЖАНИЕ

I. ВЪВЕДЕНИЕ	2
II. АКТУАЛНО СЪСТОЯНИЕ	3
III. ПРЕДИЗВИКАТЕЛСТВА	5
IV. АНАЛИЗ НА ВЪТРЕШНИТЕ СИЛНИ И СЛАБИ СТРАНИ И ВЪНШНИТЕ ВЪЗМОЖНОСТИ И ЗАПЛАХИ ЗА СРЕДАТА ФАКТОРИ (SWOT)	7
V. ВИЗИЯ И ПРИОРИТЕТНИ ОБЛАСТИ	10
VI. ИНДИКАТОРИ ЗА ПОЛЗА/РЕЗУЛТАТ	21
VII. ФИНАНСИРАНЕ	24

I. ВЪВЕДЕНИЕ

Стратегическата рамка за развитие на образованието, обучението и ученето в ОУ “Отец Паисий“, с. Петърч (2021 – 2030) е изготвена въз основа на Стратегическата рамка на Министерството на образованието и науката. Настоящият стратегически документ очертава общата рамка за развитие на образованието, обучението и ученето в нашето училище до 2030 година.

В периода от 2021 година до 2030 година българската образователна система е призвана да подготви за личностна и професионална реализация поколението от деца и ученици, които ще навлизат в активна трудова възраст в следващите поне пет десетилетия. С оглед развитието на обществото това е изключително отговорна мисия. Тя изисква ясна и широко споделена визия за образованието до 2030 година, с очертани основни приоритетни области за развитие, както и целите и мерките за постигането им.

Настоящият стратегически документ съответства на визията и общите цели на политиките от Приоритет 1 „Образование и умения“ на Националната програма за развитие България 2030 в частта му за предучилищното и училищното образование, за професионалното образование и обучение и за ученето през целия живот.

Стратегическата рамка е изготвена в синхрон с перспективите, заложен в актуални стратегически документи на глобално и европейско ниво, които очертават общо споделената визия за висококачествено, приобщаващо, ценностно-ориентирано и продължаващо през целия живот образование, обучение и учене. (съгласно Приложение 1).

При изпълнение на целите на Стратегическата рамка ще бъдат съблюдавани следните принципи:

- **Партньорство и съгласуваност** - активно взаимодействие и синхронизиране между образователните институции, органите на централната и местната власт, висшите училища, културните институции, научните организации, социалните партньори, работодателите и гражданското общество за постигане на целите, заложен в Стратегическата рамка;
- **Приемственост** – изпълнение на Стратегическата рамка независимо от политическия, социалния и икономическия контекст и гарантиране на целенасоченост, последователност и устойчивост при прилагане на политиките;
- **Иновативност** - формулиране на нови подходи, мерки и дейности за постигане на целите, заложен в Стратегическата рамка;

➤ **Измеримост, отчетност и устойчивост на резултатите** – осигуряване на дългосрочни ползи/ефекти от постигнатите резултати;

➤ **Прозрачност и популяризиране на мерките и резултатите** – приоритетната значимост на образованието, обучението и ученето в Република България изисква висока степен на информираност на обществото.

Стратегическата рамка ще бъде изпълнявана на базата на три плана и отчитана с два междинни доклада и финален аналитичен доклад. Включените в нея цели, мерки и индикатори за полза/резултат ще бъдат актуализирани към два индикативни периода - 2024 година и 2027 година в съответствие с постигнатия напредък или промяна в предизвикателствата.

II. АКТУАЛНО СЪСТОЯНИЕ

Учебна година	Брой ученици	Брой паралелки
2020/2021	128	7
2019/2020	124	7
2018/2019	119	7
2017/2018	109	7

Статистически данни от минали учебни години:

Учебна година	Брой ученици	Брой паралелки
2015/2016	108	8
2014/2015	101	8
2013/2014	105	8
2012/2013	104	8

След влизането в сила на Закона за предучилищното и училищното образование (ЗПУО) през 2016 година се постигна обвързаност при разработването и прилагането на националните образователни политики. ЗПУО осигури нормативни предпоставки за цялостно изпълнение на политиките. Беше постигната съгласуваност на целите, заложи в ЗПУО и в стратегическите документи, със социалните и икономическите цели на държавната политика. Успешното изпълнение на националните политики в предучилищното и училищното образование се реализира чрез интегрирането им с други публични политики и обща насоченост на действията. Чрез взаимодействието с родителите, социалните партньори, работодателите и гражданите се цели политиките в областта на образованието да бъдат максимално разпознаваеми и подкрепени. Съществена подкрепа в изпълнение на реформите, заложи в ЗПУО, е оказана и чрез европейските структурни и инвестиционни фондове (ЕСИФ).

Съществен акцент е поставен по отношение на възпитателната работа като неизменна част от цялостния образователен процес. Това отразява както утвърдената българска образователна

традиция, така и визията за ключовите компетентности в нейните три основни измерения: знания, умения и нагласи. Възпитателната работа е в основата на формирането на нагласите, на базата на усвоените знания и развити умения в рамките на всяка една от компетентностите, в т.ч. през процеса на обучение. Утвърдена е и се прилага Стратегия за възпитателната работа в образователните институции. Нейната цел е формирането на личностни качества, ценности, нагласи и мотиви, които да подпомогнат пълноценното развитие на детето/ученика като личност и член на обществото. Възпитателната работа е сферата, в която най-ярко се проявява значимостта на взаимодействието между детската градина/училището и родителите. За да се постигнат системни резултати в цялостния образователен процес, взаимодействието с родителите следва да се развива и надгражда както в контекста на възпитателната работа, така и в процеса на обучението и социализацията на децата и учениците.

Периодът на предучилищното детство е решаващ за по-нататъшното развитие както на интелекта, така и на социалната и емоционалната интелигентност на личността. В този контекст висококачественото образование и грижи в ранна детска възраст са основополагащи за социалната интеграция и личностното развитие, за поставяне основите за учене през целия живот и по-късно - за пригодността за заетост. В последните години политиките в предучилищното образование са приоритетни. Осъществяват се мерки за разширяване на достъпа до предучилищно образование, за мотивация на родителите за активно сътрудничество между семейството и детската градина, за прилагане на иновации в предучилищното образование.

През 2020 година са направени промени в ЗПУО, регламентиращи задължителното предучилищно образование от 4-годишна възраст. Те предвиждат още и подпомагане на родителите за заплащане на такси за ползване на детски градини и финансови компенсации за деца, на които не може да се осигури място в държавна или общинска детска градина. Едновременно с това се предвиждат и инвестиции в инфраструктура, подкрепени от инвестиции за подобряване на образователната среда в детските градини. Политиката е насочена към създаване на условия за успешно включване в системата на предучилищното образование на всяко дете, като се осигурят условия за качествени грижи, за ранна социализация и за придобиване на познавателни и социално-емоционални умения и нагласи за учене през целия живот.

Основно училище „Отец Паисий“ обучава деца в полудневна подготвителна група:

Учебна година	Брой ученици	Брой групи
2020/2021	6	1
2019/2020	12	1
2018/2019	10	1
2017/2018	14	1

Повишаването на обхвата на децата и учениците в задължително предучилищно и училищно образование и намаляването на дела на отпадналите и преждевременно напусналите училище са сред най-важните задачи в областта на образованието. В тази връзка се прилага Механизъм за съвместна работа на институциите по обхващане, включване и предотвратяване на отпадането от образователната система (Механизъм).

Цялостната политика за приобщаване е насочена към създаване на условия за подкрепа на индивидуалността на всяко дете/ученик чрез премахване на пречките пред ученето и към създаване на възможности за развитие и участие на децата и учениците във всички аспекти на живота.

Осигурява се подкрепа за личностно развитие на децата и учениците със специални образователни потребности.

Подобри са условията за превенция на отпадането от училище и за мотивация за учене чрез въвеждане на нови регламенти относно заниманията по интереси. С промените в Наредбата за приобщаващото образование и в Наредбата за финансирането на институциите в системата на предучилищното и училищното образование през 2018 година и въведените нови регламенти се осигуряват целеви средства от държавния бюджет. Заниманията по интереси се организират в съответствие с желанията на родителите и на самите ученици, както и с възможностите на училището.

Значими усилия са насочени и към приобщаването и образователната интеграция в образователната система на деца и ученици от уязвими групи.

През последните години се прилагат устойчиви политики, насочени към превенция и интервенция на насилието и тормоза и за създаване на подкрепяща и сигурна образователна среда.

Ключов момент за превенция и справяне с агресията и насилието в образователните институции е привличането на родителите като активен партньор на педагогическите специалисти, образователните медиатори и на социалните работници.

Политиката за приобщаващото образование се надгражда и чрез изпълнение на мерки:

- за подкрепа на всички деца, които имат затруднения с усвояване на учебното съдържание;
- за кариерно ориентиране с цел подготовка за преход към следваща образователна степен;
- за мотивация за продължаване на образованието и за участие на пазара на труда.

От 2018 година е оптимизирано финансирането на институциите в системата на предучилищното и училищното образование с въвеждане на нови стандарти за финансиране и на допълнителни критерии за справедливо разпределение на средствата от държавния бюджет между образователните институции. Въведените нови стандарти за институция и за паралелка, както и на регионални коефициенти, позволяват да се отчете влиянието и на други фактори при финансирането, а не само броя на децата/учениците.

Осигуряването на равен достъп до образование в задължителна предучилищна и училищна възраст е гарантирано и чрез функционирането на средишните и защитените детски градини и училища, както и чрез обединените училища – от I до X клас. Това е необходимо в контекста на националната политика за преодоляване на неблагоприятните демографски тенденции в България, които водят до намаляване на населението в някои райони и до необходимостта от закриване на училища. Основно училище „Отец Паисий“ е средишно училище. Осигурява се безплатен транспорт за децата в задължителна предучилищна възраст и за учениците от I – VII клас от населени места, в които няма детска градина или училище. Равният достъп до образование на децата и учениците се подпомага и чрез осигуряването за безвъзмездно ползване на познавателни книжки, учебници и учебни помагала.

Едновременно с изпълнението на политиките за обхващане на децата/учениците в системата на предучилищното и училищното образование и за предотвратяване на отпадането от училище се изпълняват и мерки за повишаване на образователните резултати.

След влизане в сила на ЗПУО са утвърдени държавните образователни стандарти (ДОС), учебни планове и програми, с прилагането на които се цели въвеждането на компетентностния подход в училище. Ориентирането на обучението към придобиване на комплекс от ключови компетентности е свързано със смяна на фокуса към овладяването на знания и умения и прилагането им в живота. Това променя и ролята на учителя от източник на информация в партньор и ментор. Основна цел на преподаването е чрез прилагане на нови методи и подходи да се направи обучението по-привлекателно и практически ориентирано и да се изградят нагласи за учене през целия живот. Извършва се оптимизиране на стандартите, учебните планове и програми с цел по-тясно обвързване на придобитите в училище знания и умения с практическото им прилагане. Въз основа на

утвърдените нови учебни програми са одобрени познавателни книжки, учебници и учебни помагала.

ЗПУО създава условия и подкрепа за творчески работещите училища и учители да реализират новаторски дейности и чрез утвърждаване на училища със статут „иновативно училище“. Осигурени са условия и е осъществена подкрепа за създаване и прилагане на иновации във всички сфери на училищния живот. Чрез въвеждане на иновации се модернизира и образователната среда.

Дигитализацията на учебния процес е ключов елемент на модерното училище, чрез който се оптимизира процесът на обучение, повишава се неговата ефективност и се подпомага навлизането на иновации, базирани на ИКТ.

Мерките за дигитализация осигурява възможност да не се прекъсне образователният процес след началото на пандемията от COVID-19 и обявеното извънредно положение, което позволи образователната система да премине успешно в дистанционен режим на работа. С промените в ЗПУО от 2020 година се регламентира обучението от разстояние в електронна среда и се гарантира непрекъснатото обучение на децата и учениците при различни извънредни обстоятелства – грипни ваканции, климатични или други фактори.

Постигнатото до момента развитие в областта на образованието трябва да продължи и да се надгражда, като осигурява дълготрайна устойчивост на системата и отговор на предизвикателствата на бъдещето.

III. ПРЕДИЗВИКАТЕЛСТВА

Динамиката на обществения живот в XXI век, интензивността на темповете и нееднородността на процесите на развитие във всички обществени сфери поставят образованието, обучението и ученето пред множество от предизвикателства. За справянето с тези предизвикателства е необходимо всеки български гражданин да бъде образован, знаещ и можещ човек с перспектива за лично и обществено благополучие.

Комплексът от умения, необходими за живот в XXI век непрекъснато се разширява и динамично се променя. Все по-осезаема става нуждата от социална и емоционална интелигентност. През следващите десет години базовата и функционалната грамотност в областта на четенето, математиката, природните науки и технологии и дигиталните умения трябва да се доразвият. Заедно с това ще се налага акцент върху свързващите умения като критично мислене, изказване на информирано мнение, инициативност, насоченост към решаване на проблеми и умения за работа в екип. Ще нараства търсенето на качества на личността като етично поведение, любознателност, адаптивност, лидерство, социална отговорност и приемане на различията.

Успехът на личността, както и благополучието на обществата все повече ще се определят от това, в каква степен образованието формира у всеки човек ценности и изгражда ценностно-ориентирано поведение. Все повече се очертава необходимостта от приоритизиране на възпитателната работа, включително за възпитаването на децата и учениците като достойни граждани на България, Европа и на света. В този процес пряко ангажирани са и родителите и учителите. Прилагането на целенасочени политики за взаимодействие с родителите се очаква да доведе до значително по-добри резултати в образованието, но също така и до формирането на ценности, ориентирани към доброта и толерантност.

Ако искаме сегашните и бъдещите ученици да се справят уверено с най-големите предизвикателства в света, е необходима промяна в начина на преподаване и усвояване на знанията и уменията при формиране на ценности и нагласи. За целта се налага преход от преподаване, запаметяване и възпроизвеждане на информация към използване на интерактивни методи, активно взаимодействие между участниците в образователния процес, персонализация на учебното съдържание и ориентация към резултати. Това са задачи за учителя на XXI век. Все по-ясно се очертава необходимостта учителите да са креативни, иновативни и вдъхновяващи. Те трябва да умеят да мотивират младите хора за търсене на нови знания и формиране на изследователски и творчески

интереси. Необходимо е учителите да провокират у учениците стремеж към постоянство и професионализъм, развитие и взаимопомощ. Прилагането на тези политики ще повиши качеството на образованието. За постигане на тази цел образователната система трябва да бъде обезпечена с квалифицирани специалисти, които откриват и развиват заложените и талантите на всяко дете/ученик.

От изключителна важност е да променяме средата, изучаваните предметни области и методите на преподаване с темпове, съответстващи или изпреварващи динамиката на променяния се свят.

Дигитализацията и новите технологии, в частност изкуственият интелект, променят света и структурата на професиите. Тази промяна изисква повишаване нивото на цифровите компетентности и фокусиране на образователния процес върху математиката, технологиите и инженерните умения; върху работата с алгоритми, формирането на умения за гъвкавост и адаптивност. Младите хора трябва да имат достъп до качествено образование, свързано с дигиталната трансформация, с акцент върху природните и математическите науки. *Така те ще бъдат подготвени гъвкаво да се адаптират към възникващите нови професии.* Голяма част от децата, постъпващи днес в училище, ще имат професия, която към момента все още не съществува, докато редица професии изчезват и се заменят с автоматизирани процеси. През следващите 10 години се очаква съществен недостиг на технически кадри с професионално и висше образование. Затова политиките следва да бъдат насочени към привличането на повече ученици в тези професионални направления. Ще бъдат необходими нови професионални умения, прояви на творчество, гъвкавост и мобилност както в рамките на една професия, така и при смяна на професиите. Необходимо е индивидуализиране на придобиването на умения, които са нужни на конкретния човек в професионалната му реализация.

Всички посочени предизвикателства в глобален и в национален план налагат приоритизирането на темата за ученето през целия живот по посока на неговото насърчаване с всички инструменти на политиката.

Науката и иновациите се превръщат в основен фактор за намиране на отговори на предизвикателствата пред съвременните общества. Това изисква прояви на творчество и търсене на иновативни решения. Създаването на мрежи от иновативни училища за споделяне и обмяна на опит ще помогне за по-бързото и успешно прилагане на компетентностния подход в обучението и за формирането на ключови умения.

Иновациите в методите на преподаване ще спомогнат за по-силна мотивация за учене и за по-осмислено и трайно знание. Кариерното ориентиране на децата/учениците във всички образователни етапи ще подпомогне професионалната им и житейска реализация.

Съществени предизвикателства пред глобалното и пред българското общество са климатичните промени и опазването на околната среда. Това налага необходимостта от разработване и реализиране на подходящи политики по отношение на здравословен и природосъобразен начин на живот. Осъществяването на цялостен подход в духа на принципите за устойчиво развитие ще спомогне за формиране на ценности и нагласи във връзка със зеления преход.

Задълбочаващите се социални неравенства и миграционните процеси в глобален план затрудняват включването на определени групи в образование и активното им участие в пазара на труда. В България са налице социално-икономически, демографски и други бариери пред образованието. Образователната система търси устойчиви и ефективни решения за успешно включване и трайно приобщаване на всяко дете/ученик, независимо от регионалните особености, социално-икономическия статус на семейството и майчиния език. Съществен акцент в тази връзка е необходимостта детската градина и училището да осъществяват мисията си да обучават, възпитават и социализират децата/учениците и да взаимодействат с родителите им за формиране на положителни нагласи към образованието и за превръщането им в пълноценни участници в образователния процес.

Усилията на педагогическите екипи в детските градини и училищата следва да се насочат към осигуряването на най-благоприятна образователна среда за всяко дете/ученик в условията на толерантност, уважение към културното многообразие, умения за интеркултурен диалог и недопускане на дискриминация.

Важен показател за формирането на положителна атмосфера в училище е отношението между учители и ученици, както и между самите ученици. В по-голяма част от страните, включително в България, учениците постигат по-високи резултати по четене, ако възприемат учителя си като по-ентузиизиран и с положителна нагласа към областта, която преподава. От друга страна, ученици, които са обект на тормоз, са по-склонни да пропускат учебни дни. Същевременно нередовното посещение на учебни часове води до занижаване на образователните резултати. Нарушаването на дисциплината оказва пряко влияние върху постиженията. Мерките за превенция на агресията и тормоза и за недопускане на дискриминация ще съдействат за създаване на сигурна, безопасна и подкрепяща атмосфера в образователните институции.

През следващите 10 години е необходимо политиките за качествено приобщаващо образование да бъдат трайно продължавани и надграждани. Особено внимание ще бъде обърнато на пълноценното включване и приобщаване в образователния процес на децата/учениците със специални образователни потребности, от уязвими групи, включително роми на търсеци или получили международна закрила и мигранти. Ще се акцентира на индивидуалния подход на преподаване и учене, отчитащи индивидуалния напредък на всяко дете/ученик. Ще се прилагат мерки за адаптация и плавен преход от семейна към образователна среда и при преминаване между отделните етапи и степени на предучилищното и училищното образование. От значение ще бъде и сътрудничеството между детските градини и училищата с държавните и местните органи в социалната и здравната сфера, с образователните медиатори и местните общности.

Всички тези процеси изискват през следващите 10 години да бъдат изпълнявани политики в областта на образованието, обучението и ученето, които позволяват бърза адаптация към външните за средата въздействия и използване в максимална степен на вътрешните за системата фактори.

IV. АНАЛИЗ НА ВЪТРЕШНИТЕ СИЛНИ И СЛАБИ СТРАНИ И ВЪНШНИТЕ ВЪЗМОЖНОСТИ И ЗАПЛАХИ ЗА СРЕДАТА ФАКТОРИ (SWOT)

СИЛНИ СТРАНИ	СЛАБИ СТРАНИ
<ul style="list-style-type: none"> ✓ Целенасочена и последователна политика за подобряване на обхвата в предучилищното образование и повишаване на неговото качество; ✓ Създадени условия за социално включване и за подобряване на познавателните и социално-емоционалните умения на децата преди постъпване в училище (регламентирано задължителното предучилищно образование от 4-годишна възраст, включително за 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Нисък дял на участие на България в образование и грижи в ранна детска възраст (ОГРДВ) в сравнение със средния за ЕС; ✓ Наличие на „разделена“ система на ОГРДВ - за децата на възраст от 0 до 3 години и за децата на възраст от 3 години до постъпването им в първи клас; ✓ Ниско ниво на познавателни и социално-емоционални умения, необходими за училищно обучение у деца, за които българският език не е майчин;

<p>възстановяване на такси, дължими от родители);</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Целенасочени политики за повишаване на авторитета, социалния статус и квалификацията на учителите; ✓ Резултати от обучението, свързани с придобиването на ключовите компетентности; ✓ Увеличен прием на ученици в училища, предлагащи обучение в STEM направления и за придобиване на професионалното образование; ✓ Приоритетни политики за дигитализация в образованието, включително във връзка с прехода към цифрова и зелена икономика; ✓ Въведено обучение за придобиване на дигитални умения и предоставен достъп в училищата до безплатен интернет и дигитални ресурси; ✓ Създадени условия за развитие на креативност, творчество и иновации; ✓ Създадени условия за изграждане на мрежи от образователни и други институции; ✓ Създадени условия за приобщаващо образование; ✓ Делегирани правомощия на детските градини и училищата за разгръщане на политики и за избор на методи и средства, подкрепящи развитието на институцията и отговорното и демократично вземане на решения във взаимодействие с родителите; ✓ Обновена и разширена материална база в детските градини и училищата. 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Висок дял на лицата, които не притежават функционална грамотност в областта на четенето, математиката и природните науки; ✓ Незадоволително равнище на дигиталните умения на участниците в образователния процес; ✓ Застаряване в учителската професия, съчетано с недостиг в отделни предметни области; ✓ Трудности за персонализация на обучението в зависимост от потребностите и интересите на отделното дете и за работа в мултикултурна среда; ✓ Затруднена реализация на трудовия пазар на завършилите поради недостатъчно съответствие на придобитите умения с изискванията на реалната икономика; ✓ Слабо участие в различни форми на учене през целия живот. ✓ Недостатъчен мониторинг и оценка на въздействието от иновативните дейности и обмяната на иновативни практики; ✓ Липса на утвърдена култура за креативност и иновации в управлението на институциите от системата на предучилищното и училищното образование, за сътрудничество и споделяне на ресурси между тях; ✓ Липса на утвърдена култура за изграждане и развиване на ефективни училищни общности и на системно взаимодействие с родителите за подобряване на резултатите от обучението, възпитанието и социализацията.
--	---

ВЪЗМОЖНОСТИ	ЗАПЛАХИ
<ul style="list-style-type: none"> ✓ Устойчивост и надграждане на политиките за дигитализация в образованието, включително във връзка с прехода към цифрова и зелена икономика; ✓ Съгласуваност на действията на заинтересованите институции за предоставяне на възможности за учене през целия живот и за 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Недостиг на учители по отделни специалности; ✓ Липса на последователност в утвърждаването на образованието като хоризонтална политика; ✓ Продължаващо задълбочаване на неблагоприятните демографски тенденции и

<p>утвърждаване на нагласи за устойчиво развитие;</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Преодоляване на разпокъсаността на грижите и образованието в ранна детска възраст между различните институции и постигане на единна и цялостна система за ОГРДВ; ✓ Осигуряване на модерна, сигурна, достъпна и екологична среда и превръщане на детските градини и училищата в център в общността; ✓ Подкрепа и развитие на култура за иновации, креативност и споделяне на добри практики чрез обединяването на детските градини и училищата в мрежи и на учителите в общности; ✓ Въвеждане и утвърждаване на интегриран подход при формирането и прилагането на политиките и при оценката на тяхното въздействие; ✓ Устойчивост на политиките за включване и трайно приобщаване в предучилищното и училищното образование; ✓ Устойчивост на политиките за образователна десегрегация и превенция на вторичната сегрегация; ✓ Фокусиране на обучението към формиране и развитие на умения за живот и работа през XXI век; ✓ Засилване ролята на детските градини и училищата за възпитание в ценности и превръщането им в ценностно-ориентирано поведение; ✓ Формиране и развиване на ефективни училищни общности с акцент върху системната работа с родителите. 	<p>засилване на негативните им ефекти върху образователната система;</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Предаване на неграмотността и на неравностойното социалноикономическо положение между поколенията и отрицателните им въздействия върху ефективността на включването в образование; ✓ Отказ от промяна на фокуса на обучението поради нежелание и трудности да се прилага компетентностния подход; ✓ Консервативни обществени нагласи и ограничена подкрепа за изпреварващи промени в сферата на образованието в съответствие с развитието на технологиите и обществото; ✓ Продължаваща сегрегацията в отделни училища в страната; ✓ Недостатъчно развита система на организационна култура между различните институционални нива за методическа подкрепа, фокусирана върху индивидуалния напредък на конкретния ученик; ✓ Недостатъчно развита система от единни индикатори за отчитане институционалния напредък (на училището) по определена тема в контекста на резултатите от обучението.
---	---

V. ВИЗИЯ И ПРИОРИТЕТНИ ОБЛАСТИ

1. ВИЗИЯ:

Отчитайки качествено променената социална среда и роля на образованието, обучението и ученето в съвременните общества, както и постиженията и проблемите пред българското образование, настоящата Стратегическа рамка формира следната Визия за образованието, обучението и ученето в Република България през 2030 година, касаеща и нашето училище:

През 2030 година всички български младежи завършват училищно образование като функционално грамотни, иновативни, социално отговорни и активни граждани, мотивирани да надграждат своите компетентности чрез учене през целия живот.

Институциите от системата на предучилищното и училищното образование през 2030 година предлагат максимално сигурна, здравословна, екологична и подкрепяща среда, където си дават среща образователни традиции, иновативни педагогически решения и дигитално развитие. Те непрекъснато се развиват като пространства за учене и развиване на интересите, за отдих и взаимодействие между деца, ученици, родители и местна общност, обединени от споделени ценности за постигане на общозначима цел – формиране на знаещи и можещи личности, способни да правят отговорни избори и да реализират целите си в динамична и конкурентна социална среда.

Педагогическият специалист през 2030 година е компетентен, подкрепящ, диалогичен, отворен за иновации, с мисия и с нагласа за постоянно учене и развиване на личностните си и професионални компетентности, да мотивира и да вдъхновява децата и учениците, да им помага да изграждат умения и компетентности, които да прилагат в различни житейски и професионални ситуации. Той помага на децата и учениците за тяхното когнитивно, творческото, личностно и емоционално развитие, работейки в партньорство с родителите и заинтересованите страни.

Децата и учениците през 2030 година притежават компетентности и се стремят към личностно развитие и усъвършенстване през целия живот. Те притежават нагласа за успешна социална и професионална реализация и за принос към обществото. Те са активни граждани, които съхраняват традиционните ценности и работят за цялостно подобрене на социума и обществено благополучие.

2. ПРИОРИТЕТНИ ОБЛАСТИ:

В резултат на SWOT-анализа са определени 9 приоритетни области за развитието на образованието и обучението до 2030 година. Приоритетните области обхващат всички значими хоризонтални предизвикателства в системата на образованието и обучението при следване на цялостен подход и в съответствие с определените области на политиките.

<i>1. Ранно детско развитие</i>
<i>2. Компетентности и таланти</i>
<i>3. Мотивирани и креативни учители</i>
<i>4. Сплотени училищни общности и системна работа с родителите</i>
<i>5. Ефективно включване, трайно приобщаване и образователна интеграция</i>
<i>6. Образователни иновации, дигитална трансформация и устойчиво развитие</i>
<i>7. Реализация в професиите на настоящето и бъдещето</i>
<i>8. Учение през целия живот</i>
<i>9. Ефикасно управление и участие в мрежи</i>

ПРИОРИТЕТНА ОБЛАСТ 1 РАННО ДЕТСКО РАЗВИТИЕ

По-ранното обхващане на децата във форми на образование и грижи в ранна детска възраст ще бъде ключов приоритет в образователните политики предвид това, че предучилищното образование осигурява развиване на познавателни и социално-емоционални умения, което е основополагащо за по-добри образователни резултати на децата в училище, а в перспектива - и за успешна личностна и професионална реализация.

Участието във форми на образование и грижи в ранна детска възраст (ОГРДВ) има добавена стойност, когато е с високо качество. В тази връзка усилията ще бъдат насочени към осигуряването на достъп, но преди всичко към осигуряване на единна и цялостна висококачествена система на ОГРДВ.

Цели и групи мерки/дейности:

1.1. Разширяване на обхвата на децата от 0 до 7 години в образование и грижи в ранна детска възраст. Ефективна социализация.

1.2. Осигуряване на качествено образование и грижи за всяко дете в ранна възраст.

- Повишаване капацитета на професионалистите за изпълнение на политиките в областта на ранното детско развитие с фокус върху компетентностния подход и насърчаване на образователните иновации;
- Засилване на фокуса върху усвояване на ключовите компетентности за учене през целия живот (включително цифрови, езикови, социални) от ранна възраст и същевременно с това към формиране на ценности. Развитие на творческото и критично мислене;
- Провеждане на общински и институционални политики за изграждане на среда на доверие и партньорство с родителите за постигане на споделено разбиране за ролята, отговорността и дейностите по сътрудничество за всеки участник в системата за ранно образование и грижи;
- Изграждане на единно разбиране между заинтересованите страни за качеството на образованието и грижите в ранна детска възраст;
- Разработване и прилагане на Национална рамка за качество на образованието и грижите в ранната възраст, съдържаща показатели за осигуряване на качеството, позволяващи периодичен мониторинг и анализ;
- Модернизиране на материалната база, оборудването и дидактическите средства в подготвителната група, вкл. осигуряване на материали за развитие на мисленето и въображението на децата, с цел изграждане на стимулираща и подкрепяща развитието на всяко дете образователна среда;
- Осигуряване за безвъзмездно ползване на познавателни книжки за децата, за които предучилищното образование е задължително.

ПРИОРИТЕТНА ОБЛАСТ 2 КОМПЕТЕНТНОСТИ И ТАЛАНТИ

Целта при придобиване на съвременните ключови компетентности ще бъде развитие на личностния потенциал на детето/ученика, осигуряване на условия за удовлетворяване на индивидуалните му потребности и ранно откриване на заложите и талантите му.

Акцентът при обучението ще бъде изместен от възпроизвеждане на готови знания към развитие на съвременни умения и практическа приложимост на изучаваното учебно съдържание, както и върху социалната и емоционалната интелигентност на децата и учениците.

За осъществяването на целите на политиката ще се осъществява партньорство и ефективно с родителите и другите заинтересовани страни.

Цели и групи мерки/дейности:

2.1. Обучение, ориентирано към формиране и развитие компетентности и на умения за живот и работа през XXI век.

- ✓ Осигуряване на съвременна образователна среда, която да гарантира единен подход при прилагането на ключови компетентности в сферата на формалното образование, неформалното обучение и информалното учене;
- ✓ Разработване и прилагане на система за мониторинг на резултатите от образованието и грижите в ранна детска възраст и готовността за училище;
- ✓ Поставяне на акцент върху изграждането на социални умения и емоционална интелигентност от ранна детска възраст;
- ✓ Актуализиране на учебните планове с цел балансиране на учебното време за придобиването на ключовите компетентности и уменията за живот и работа в XXI век и за развитие на таланта и интересите на отделния индивид;
- ✓ Актуализиране на учебните програми с извеждане на компетентностно ориентирани, реалистични, ясни и разбираеми резултати от обучението на учениците въз основа на данни, измерване и анализи;
- ✓ Смяна на фокуса на обучението от преподаване на знания към овладяване на ключови компетентности и развитие на способности да се решават проблеми;
- ✓ Акцентиране върху формиране на научна, финансова, дигитална медийна грамотност и дух на предприемчивост и иновации;
- ✓ Инвестиране в изучаването на чуждите езици и придобиването на дигитални и комуникативни умения;
- ✓ Развитие на ключови компетентности и умения за живот през XXI век чрез средствата и формите на различните изкуства, науки, технологиите и спорта;
- Ориентиране на оценяването към ключовите компетентности с акцент върху функционалната грамотност в областта на четенето, математиката, природните науки, както и към межкултурни компетентности, умения за решаване на проблеми в екип и метакогнитивни умения;
- ✓ Формиране на умения при децата/учениците да използват придобитите компетентности при изпълнение на ежедневни задачи, за справяне в сложни и непознати житейски ситуации в променяща се околна среда;
- ✓ Придобиване на интегрален микс от компетентности чрез свързване на знанията и уменията от различни области за прилагане на наученото в практически ситуации, поощряване на ученето чрез преживяване и решаване на реални проблеми;
- ✓ Създаване на условия и подкрепа на екипната работа на учителите за интегриране на учебното съдържание, за ефективно осъществяване на междупредметни връзки и за работа върху усвояване на свързващите (трансверсални) компетентности у учениците;
- ✓ Интегриране на дигиталната и медийната грамотност в обучението по всички учебни предмети;
- ✓ Системно взаимодействие с родителите за формиране и развитие у децата/учениците на ключовите компетентности и на умения за живот и работа през XXI век.

Цел 2.2. Възпитание в ценности.

- Насърчаване на ценностно-ориентирано поведение и създаване на атмосфера в класната стая, благоприятстваща формиране на социални и граждански компетентности;
- Реализиране на инициативи за съхраняване и утвърждаване на българската национална идентичност и популяризиране на българския език, традиции и култура;
- Възпитание, насочено към изграждане у децата/учениците на стремеж за изказване на информирано мнение, за проява на взаимно уважение, разбирателство и сътрудничество; възпитание в доброта;
- Обучение, насочено към приобщаване към европейските и общочовешките ценности;
- Развитие на умения за справяне с прояви на радикализация и екстремизъм, водещи до разделение, дискриминация, разпространение на фалшиви новини и омраза в обществото;
- Развитие на умения за разпознаване и превенция на трафик на хора; на зависимости към наркотични вещества и др.;
- Изграждане на умения за критично мислене и разбиране за света, културата, религиите, историята, медиите, икономиката, околната среда, устойчивостта;
- Развитие на ценностно-ориентирано поведение за зачитане на човешкото достойнство, свободата, демокрацията, равенството, правовата държава и правата на човека, с акцент върху правата на детето и детското участие;
- Формиране на компетентности за межкултурен диалог и изява на активна гражданска позиция; осигуряване на детското и младежко участие;
- Формиране на толерантност и уважение към етническата, националната, културната, езиковата и религиозната идентичност на всяко дете/ученик;
- Системно взаимодействие с родителите за формиране на ценности у децата/учениците.

Цел 2.3. Развитие на способностите и талантите.

- Разширяване на спектъра от занимания по интереси, насочени към развитието на личностни и междуличностни умения;
- Разширяване на обхвата на участниците в заниманията по интереси, чрез провеждане на различни форми на изяви на училищно и междуучилищно, общинско ниво и др.
- Задълбочаване на сътрудничеството между училищата и центровете за подкрепа за личностното развитие (ЦПЛР) за изпълнение на дейности по интереси между институциите от системата на образованието;
- Разнообразяване на формите и възможностите за развитие на талантите на децата и учениците с изявени интереси в областта на науките, изкуствата, технологиите и спорта (участие в педагогическите форми, организирани в центровете за подкрепа на личностното развитие и в училищата, провеждане на курсове, летни академии и др., спортно-тренировъчни лагери за подготовка на отбори за участие в различни видове състезания, държавни и международни първенства);
- Подкрепа за участие в изяви, конкурси, олимпиади и състезания на местно, регионално, национално и международно ниво в областта на науките, технологиите, изкуствата и спорта;
- Предоставяне на материални и морални стимули за децата и учениците с изявени интереси в определена област на науката, технологиите, изкуствата, културата и спорта;
- Привличане на представители на висши училища, научни институти, социални партньори и неправителствени организации в подкрепа на заниманията по интереси и извънучилищните дейности;
- Създаване на подходящи условия в училището за насърчаване на активния начин на живот;

- Създаване на подходящи условия в училището за откриване и развиване на умения и таланти чрез разнообразни педагогически форми и дейности по интереси;
- Системно взаимодействие с родителите за развитие на способностите и талантите на децата/учениците.

ПРИОРИТЕТНА ОБЛАСТ 3 МОТИВИРАНИ И КРЕАТИВНИ УЧИТЕЛИ

Качественото образование изисква да бъде реализиран в пълнота моделът на преподаване и учене, основан на компетентностния подход. В този контекст ще се прилагат политики за реформиране на образователния процес в педагогическите специалности, за усъвършенстване на продължаващата квалификация и за устойчиво обезпечаване на образователната система с педагогически специалисти, като се наблегне на мерки, свързани с неравномерното разпределение на учители в страната.

Ще се работи в посока повишаване мотивацията за упражняване на учителската професия, за привличане на млади хора и специалисти от други професии и представители на бизнеса.

Цели и групи мерки/дейности:

Цел 3.1. Повишаване на привлекателността и престижа на учителската професия и обезпечаване в дългосрочен план с учители по всички дисциплини.

- Подкрепа на новопостъпващи педагогически специалисти в институциите от системата на предучилищното и училищното образование;

Цел 3.2. Развитие на компетентностите в съответствие с променящата се роля на учителя.

- Изработване и прилагане на система за проследимост на придобитите квалификации и на необходимостта от продължаваща квалификация на педагогическите специалисти;
- Насърчаване на обучението и ангажираността на педагогическите специалисти през целия живот за продължаващо професионално развитие;
- Разширяване на възможностите за квалификацията на педагогически специалисти без откъсване от работа;
- Насоченост при подготовката на педагогическите специалисти към прилагане на компетентностния подход и на ценностно-ориентиран подход в образователния процес;
- Повишаване квалификацията на педагогическите специалисти, осигуряващи образованието и грижите в ранна детска възраст;
- Развитие на дигиталните компетентности на педагогическите специалисти за прилагане на новите технологии, за облачни ИКТ услуги, за иновативни дигитални методи за преподаване, за интегриране на дигиталната медийна грамотност в обучението по всички учебни предмети и др.;

През 2020г. 7 педагогически специалисти са придобили документ за 4-то ПКС.

През 2019г. 1 педагогически специалист е придобил документ за 3-то ПКС.

През 2018г. 1 педагогически специалист е придобил документ за 4-то ПКС, а 8 педагогически специалисти са придобили документ за 5-то ПКС.

ПРИОРИТЕТНА ОБЛАСТ 4

СПЛОТЕНИ УЧИЛИЩНИ ОБЩНОСТИ И СИСТЕМНА РАБОТА С РОДИТЕЛИТЕ

Пътят към по-привлекателно и по-качествено образование минава през ефективните училищни общности, обединени от общосподелена система от образователни ценности. Ще се прилагат политики за създаване и задълбочаване на връзките и взаимодействието в училищната общност между всички участници в образователния процес (деца и ученици, учители и други специалисти и родители), с местните власти и местната общност, както и с институции и граждански организации, имащи отношение към образователното и личностно развитие на децата. Те ще се осъществяват в условията на равнопоставеност и диалог и ще са насочени към постигане на споделена визия за развитието на детската градина/училището. Сърцевината на тези политики ще бъде утвърждаването на устойчив, позитивен училищен климат, на атмосфера на доверие, уважение и грижа за другия, на чувството за общностна принадлежност и стремеж към по-добри постижения.

Цели и групи мерки/дейности:

- Прилагане на система от мерки/правила за ефективно функциониране на училищната общност, свързани със социалната ангажираност и отговорностите на всички членове на общността, с акцент върху семейството;
- Прилагане на училищни политики за създаване на позитивен организационен климат, ефективна комуникация и позитивни отношения между всички участници в процеса на образование и заинтересованите страни, включително за управление на конфликти, за преодоляване на стереотипи, предразсъдъци и дискриминационни нагласи;
- Насърчаване участието на училищните общности в планиране и реализиране на училищни събития - конкурси, празници, тържества, спортни събития и др.;
- Прилагане на програми за взаимодействие на училищната общност с различни заинтересовани групи, които да подпомагат включването на децата в образование, трайното им приобщаване и повишаването на образователните им резултати;
- Организиране на училищното пространство и инфраструктура с оглед превръщане на детската градина/училището в център на общността и място за диалог (дружелюбна училищна среда).

Цел 4.2. Обединяване на ресурсите на семейството и училището за пълноценното развитие на детето/ученика.

- Прилагане на подходящи форми за взаимодействие с родителите, насочени към осъзнаване и осъществяване на техните отговорности за възпитанието, развитието, образованието и отглеждането на децата, както и за сътрудничество с училището (обучения, семинари, кръгли маси и др.);
- Проучване становището на родителите по значими за училищния живот теми (допитвания, анкети, формуляри за обратна връзка и др.) и създаване на условия за диалог, доверие и равнопоставеност при вземането на решенията за образованието и развитието на децата и учениците;
- Координиране взаимодействието на семействата с външни институции и организации, оказващи социална, образователна и личностна подкрепа за децата/учениците;
- Създаване на условия за взаимодействие между родителите и насърчаване на партньорството между тях за активно участие в училищния живот (на ниво група/клас, детска градина/училище, извънучилищно ниво; общности на настоящи и бивши родители и деца/ученици и др., които работят съвместно в интерес на училището и др.);
- Насърчаване на родителите да участват чрез избраните от тях представители в обществените съвети и училищните настоятелства.

ПРИОРИТЕТНА ОБЛАСТ 5

ЕФЕКТИВНО ВКЛЮЧВАНЕ, ТРАЙНО ПРИОБЩАВАНЕ И ОБРАЗОВАТЕЛНА ИНТЕГРАЦИЯ

Ще продължи изпълнението и надграждането на политиките за осигуряване на ранен и равен достъп до образование, превенция на отпадането и реинтеграция в образователната система. Приоритетно ще се изпълняват мерки, насочени към гарантиране на устойчивост на процеса на образователна интеграция, намаляване на неравенствата, насърчване на социалното включване, мотивация на деца и родители за образование, системна работа с родителите за привличането им като пълноценни участници в образователния процес.

Ще бъдат изпълнявани мерки за разширяване на възможностите за ефективно приобщаване на деца/ученици със специални образователни потребности, от уязвими групи, включително роми, на търсещи или получили международна закрила и мигранти. Ще се осигурява приобщаваща, подкрепяща, сигурна и безопасна образователна среда за провеждане на ефективен образователен процес, за опазване и укрепване здравето на децата и учениците и за тяхното пълноценно личностно развитие.

Цел 5.1. преодоляване на регионалните, социално-икономическите и други бариери за достъп до образование.

- Подпомагане на храненето, предоставяне на месечни и еднократни стипендии, познавателни книжки, учебници и учебни комплекти и достъп до образователни ресурси, осигуряване на целодневна организация на учебния ден, съгласно действащите нормативни разпоредби;
- Осигуряване на безплатен, безопасен и екологичен транспорт на децата/учениците до образователни институции;
- Изграждане на достъпна архитектурна среда в образователните институции;

Цел 5.2. Взаимодействие с деца и родители за създаване на положително отношение към образованието.

- Разработване и прилагане на модели на взаимодействие дете/ученик – родители – учители – медиатори/социални работници за превенция на отпадането от образователната система;
- Разработване и прилагане на конкретни дейности за съвместна работа на деца и родители в и извън детската градина;
- Организиране на общи дейности по интереси, честване на празници, благотворителни акции и други събития за създаване на положително отношение към образованието;
- Съвместна работа между родители и учители за адаптиране на децата към образователната система и създаване и развиване на мотивация за учене;
- Подкрепа на Механизма за съвместна работа на институциите по обхващане и включване в образователната система, в т.ч. проследяване на всеки случай на дете/ученик при пътуване и миграция и/или в риск от отпадане, както и подобряване на междуинституционалния обмен на информация;

Цел 5.3. Подкрепа на развитието на специалистите в системата на училищното образование.

- Повишаване компетентностите на учителите, (вкл. чрез споделяне на опит и взаимно учене) за успешно включване и пълноценно участие на децата/учениците в образователния процес;
- Повишаване на компетентностите на учителите за работа в мултикултурна образователна среда;

Цел 5.4. Прилагане на индивидуален подход към потребностите на всяко дете и на всеки ученик

- Регламентиране на възможността за включване на повече педагогически специалисти съобразно необходимостта в група/паралелка с оглед отделяне на повече внимание и грижи;

- Прилагане на приобщаващи грижи и на модели за адаптация и плавен преход на детето/ученика към условията в детската градина и в училището, както и на прехода между отделните етапи и степени;
- Подкрепа на учителите за прилагане на индивидуален подход и за персонализиране на обучението за всяко дете/ученик съобразно индивидуалните му потребности, напредъка и възможностите за разгръщане на пълния му потенциал;
- Използване на възможностите на дигиталните технологии и изкуствения интелект при персонализацията на обучението;
- Споделяне на добри практики при прилагането на индивидуален подход при обучението на децата/учениците.

Цел 5.5. Подкрепа за пълноценно участие в образователния процес на деца и ученици със специални образователни потребности.

- Функционално оценяване на образователните потребности на децата/учениците със специални образователни потребности и хронични заболявания;
- Обогаляване на специализираната подкрепяща образователна среда – оборудване и обзавеждане на ресурсни кабинети, съобразно нуждите на децата и учениците;
- Създаване и използване на адаптирани отворени образователни ресурси за деца/ученици със специални образователни потребности.

Цел 5.6. Образователна интеграция на деца и ученици от уязвими групи, включително роми, на търсеци или получили международна закрила и мигранти.

- Цялостна подкрепа за достъп до образование на децата и учениците от малките населени места (хранене, транспорт, учебници);
- Прилагане на политики за толерантност и уважение към културните различия и ефективно межкултурно взаимодействие, за преодоляване на негативни обществени нагласи, основани на етнически произход и културна идентичност.

Цел 5.7. Подкрепа за пълноценно участие в образователния процес на деца и ученици с изявени дарби.

- Взаимодействие между училищата и центровете за подкрепа за личностно развитие за ранно откриване на талантите и способностите на всяко дете и ученик и насърчаване на развитието и реализацията им чрез училищните екипи за подкрепа;
- Осигуряване на достъп до занимания по интереси за деца от малки населени места или слабо развити икономически райони;
- Равнопоставен достъп до спортна и културна инфраструктура и обучение;
- Осигуряване на морална и материална подкрепа за деца с изявени дарби за високи постижения в областта на науките, технологиите, изкуствата и спорта.

Цел 5.8. Превенция и намаляване на агресията и тормоза и недопускане на дискриминация в образователните институции.

- Включване на деца/ученици в риск в групи за повишаване на социалните умения за общуване и решаване на конфликти по ненасилствен начин;
- Оказване на психологическа и педагогическа подкрепа за децата, учениците и родителите;
- Квалификация на педагогическите специалисти за управление на конфликти, справяне с агресията, дискриминацията и насилието;
- Изпълнение на инициативи за повишаване на толерантността, за намаляване на агресията и кибертормоза;

- Формиране на компетентности за межкултурен диалог, провеждане на кампании за толерантност и намаляване на агресията на учениците;
- Разработване и прилагане на модели на взаимодействие дете/ученик – родители – учители/психолози за превенция и намаляване на агресията и тормоза в училище;
- Споделяне на успешни училищни политики за превенция и намаляване на агресията и тормоза и недопускане на дискриминация.

Цел 5.9. Разширяване на възпитателната функция на образователните институции.

- Формиране на нагласи за приемане на различията между децата и учениците, основани на раса, народност, етническа принадлежност, произход, религия;
- Подкрепа на дейността на ученическите съвети и ученическото самоуправление в училищата; Засилване на диалога и взаимодействието с родителите и включването им в дейностите на образователните институции.

**ПРИОРИТЕТНА ОБЛАСТ 6
ОБРАЗОВАТЕЛНИ ИНОВАЦИИ, ДИГИТАЛНА ТРАНСФОРМАЦИЯ
И УСТОЙЧИВО РАЗВИТИЕ**

Иновациите в образованието целят промяна на културата на преподаване и създаване на по-привлекателна среда за учене, както и повишаване ефективността на образователния процес. Те стимулират креативното мислене и творчеството в процеса на обучение. Ще се развиват образователни иновации във всички етапи и степени на образованието и във всички сфери на училищния живот. Важно значение ще има свързването на детските градини и училищата, както и на учителите в мрежи и общности за иновации и креативност.

Дигиталните умения и компетенции са приоритет за целия образователен спектър. Достъпът до ИКТ за децата от XXI век е неразделна част от достъпа до образование. Навлизането на иновации, базирани на ИКТ в системата на образованието ще усъвършенства процеса на обучение и ще повиши неговата ефикасност и ефективност. В сферата на образованието ще се прилагат политики, насочени към изграждане и надграждане на образователна облачна среда и създаване на ресурси, както и към споделяне и интегриране на вече съществуващи и доказали се на национално и международно равнище ресурси. Ще се насърчава и формирането на умения у учениците да станат дигитални създатели, да моделират, програмират и развиват дигитална креативност. Усилията ще се насочат към въвеждане на специализирани софтуерни решения за анализ и оценяване на образователните резултати.

Образованието за устойчиво развитие е тясно свързано с международните дискусии за устойчиво развитие, с програмата на ООН и Целите за устойчиво развитие (ЦУР) до 2030 година. В контекста на тази перспектива ще се прилагат образователни политики за създаване на гражданска, финансова, здравна, екологична и спортна култура. Ще се формират ключови компетентности у децата/учениците за устойчиво развитие, интеркултурен диалог, разбиране и оценяване на културното многообразие, както и компетенции за демократична култура и дигитално гражданство. Ще се разширяват познанията за безопасност на движението по пътищата. Ще се създава цялостен обновен облик на образователните институции, подкрепен от инвестиции в съвременна, провокираща мисленето и творчеството образователна среда и в модерно оборудване и обзавеждане.

Цели и групи мерки/дейности:

Цел 6.1. Насърчаване и развитие на култура за иновации.

- Въвеждане на образователни иновации в организацията, управлението, образователното съдържание, методите на преподаване и образователната среда;

- Развиване на взаимното учене и провокиране за иновативни решения във всички сфери на училищния живот сред учителите, директорите и експертите от регионалните управления на образованието;
- Текущ обмен на данни и опит между педагогическите специалисти, свързани с постиженията на учениците, чрез използване на отворени образователни ресурси;
- Мотивиране за учене чрез проектно-базирано обучение както в присъствена форма, така и в обучение в електронна среда на базата на интегрирано знание, критично мислене и самооценка;

Цел 6.2. Иновации в образователния процес.

- Създаване на условия за обучение на учениците в малки групи или индивидуално в различни режими на работа във училищата и извън тях;
- Разширяване на възможностите за интегрирано знание чрез проектно-базирано обучение, развитие на езиковите и комуникативните умения;
- Развитие на умения за работа в различни социокултурни среди и области на живота;
- Прилагане на хибридна форма на обучение (присъствено и дистанционно) чрез използване на отворени образователни ресурси и прилагане на иновативни методи на преподаване;
- Сътрудничество за мултиплициране на ефективни иновации между иновативни образователни институции, между иновативни и неинновативни училища.

Цел 6.3. Иновации в образователната среда.

- Осигуряване на естетични, модерни и гъвкави пространства в училищата, които осигуряват адаптация спрямо променящите се нужди на обучението и иновативните практики;
- Разширяване на достъпа до модерни ИТ технологии с оглед провеждане и участие в иновации от разстояние, бърз и качествен достъп до информация и приобщаване на други участници в иновационните процеси;
- Разширяване на образователната среда извън училището с оглед прилагане на иновации в удобни и достъпни пространства, включително „зелени класни стаи“ в обсега на училището и сред природата.

Цел 6.4. Развитие на образованието в дигитална среда и чрез дигитални ресурси.

- Балансирано използване на дигиталните образователни решения и на традиционното учене съобразно възрастта на децата;
- Развиване на уменията на педагогическите специалисти за преподаване в онлайн среда и за разработка и използване на дигитално учебно съдържание;
- Формиране на компетентности у учениците и педагогическите специалисти за създаване, редактиране, обогатяване и актуализиране на дигитално съдържание;
- Формиране на умения за безопасно използване на интернет, за разпознаване на рискове, заплахи, фалшивите новини и др.;
- Ефективен и постоянен контрол от страна на педагогическите специалисти за спазване на правилата за работа в мрежата на деца/ученици в образователните институции;
- Редуциране достъпа до вредно или незаконно съдържание в интернет на децата/учениците в образователните институции от ръководителя на компютърния кабинет, съвместно с интернет доставчика;
- Увеличаване броя на крайните електронни устройства в училищното образование;
- Осигуряване на свободен, защитен/безопасен достъп до интернет на учениците;
- Развитие на вътрешните и външните (вкл. международни) училищни мрежи за осигуряване на бърз, защитен и надежден достъп до дигитални ресурси;

- Обзавеждане на учебните кабинети със съвременно оборудване за работа с дигитално учебно съдържание и превръщането им в дигитални класни стаи;
- Осигуряване на достъп до виртуална класна стая и на педагогическа подкрепа за обучение от разстояние в електронна среда за всички ученици в случаи на епидемии, природни бедствия и др., както и за тези ученици, които попадат в рискови категории и не могат да посещават училище поради здравословни причини и/или са със специални образователни потребности;
- Споделяне, интегриране и използване на вече съществуващи и доказали ефективността си безплатни дигитални образователни ресурси за ученици и учители;
- Осигуряване за безвъзмездно ползване на достъп до електронно четим учебник на съответните учебници – печатни издания за учениците от I до VII клас;

Цел 6.5. Образование за устойчиво развитие.

- Осъществяване на специализирани обучения на учители за ефективно педагогическо взаимодействие в съответствие с принципите за устойчиво развитие;
- Въвеждане на дейности по опознаване на природата в неурбанизирана среда;
- Разширяване на дейностите, свързани с повишаване на двигателната активност и здравословното хранене;
- Обучение, ориентирано към формиране на знания и умения за живот с фокус към здравното образование, здравословното хранене, първа долекарска помощ, безопасно движение по пътищата, обучение по различни видове спорт и други с активното участие на родителите;
- Създаване и използване на отворени образователни ресурси и модели за устойчиво развитие на национално, регионално и институционално ниво.

Цел 6.6. Модернизиране на образователната инфраструктура към устойчиво развитие.

- Изпълнение на дейности, свързани със създаването на цялостен обновен облик на образователната институция;
- Изпълнение на инфраструктурни и технологични решения за модернизация на образователната институция и на средата за обучение;
- Ремонтни дейности за спестяване на енергийни, водни и други ресурси;
- Оптимизиране и естетизиране на вътрешното пространство в образователната институция и осигуряване на безопасен достъп на всяко дете/ученик до образование;
- Изграждане, реконструкция и обновяване на прилежащите дворове – реализиране на терен за опитно поле, ботаническа градина, детски развлекателен кът и др.;
- Изграждане на система за разделно събиране на отпадъци в образователната институция;
- Изграждане на модерна, безопасна и подкрепяща среда в образователната институция.

ПРИОРИТЕТНА ОБЛАСТ 7 УЧЕНЕ ПРЕЗ ЦЕЛИЯ ЖИВОТ

Усилията ще бъдат насочени към създаване на привлекателни и гъвкави възможности за придобиване на основни умения, на нови компетентности, на квалификация и преквалификация във формалната образователна система и в неформалното обучение, както и създаване на условия за информално учене. Всеки избор на индивидуални стратегии за образование, обучение и учене ще бъде насърчаван, подкрепян и развиван.

Цели и групи мерки/дейности:

- Актуализиране и ефективно прилагане на национална квалификационна рамка за учене през целия живот;

- Системно кариерно ориентиране и консултиране на учениците във всеки един етап на обучение за откриване на професионалните им интереси;
- Популяризиране на ученето сред всички слоеве на населението за участие във форми на учене през целия живот;
- Развитие и разширяване на системата за ограмотяване на възрастни с цел развитие на индивидуални умения за достъп до пазара на труда;
- Включване във форми за образование и обучение на лица, които не са завършили средно образование;
- Осигуряване на достъп до отворени образователни ресурси за учене през целия живот за всички.

Цел 8.2. Осигуряване на условия за насърчаване на ученето през целия живот.

- Повишаване на осведомеността сред заинтересованите общности за възможностите, които предоставя ученето през целия живот;
- Използване на образователни платформи и споделяне на ефективни модели в подкрепа на висококачествено и приобщаващо образование и обучение през целия живот;
- Разработване на методология за осигуряване на качество на образованието и обучението на възрастни.

VI. ИНДИКАТОРИ ЗА ПОЛЗА/РЕЗУЛТАТ

	<i>Наименование</i>	<i>Източник</i>	<i>Текуща стойност</i>	<i>Целева стойност през 2030 г.</i>	<i>Средна стойност в ЕС</i>
1.	<i>Дял на обхванатите деца на възраст 4 г. в предучилищно образование спрямо общият брой на децата на 4 годишна възраст</i>	<i>Евростат</i>	<i>76,6% Към 2018 г.</i>	<i>91,0%</i>	<i>88,6% към 2018 г.</i>
2.	<i>Дял на обхванатите деца на възраст 7 г. в училищно образование спрямо общият брой на децата на 7 годишна възраст</i>	<i>Евростат</i>	<i>90,5% към 2018 г.</i>	<i>98,0%</i>	<i>97,7%, Към 2018 г.</i>
3.	<i>Нетен коефициент на децата от 3 г. до постъпването им в първи клас, включени в организирани групи за ранно детско развитие</i>	<i>Евростат</i>	<i>82,4% към 2018 г.</i>	<i>86,3%</i>	<i>95,4% към 2018 г.</i>
4.	<i>Брутен коефициент на записване основно образование (% от населението в начална училищна възраст)</i>	<i>ООН, индекс на човешкото развитие</i>	<i>89% към 2018 г.</i>	<i>100%</i>	<i>Н/П</i>
5.	<i>Процент на отпадане от началната училище</i>	<i>ООН, индекс на човешкото развитие</i>	<i>6% към 2018 г.</i>	<i>0%</i>	<i>Н/П</i>
6.	<i>Дял на преждевременно напусналите образование и обучение</i>	<i>Евростат</i>	<i>12,7% към 2018 г.</i>	<i>7%</i>	<i>10,6% към 2018 г.</i>

7.	Дял на преждевременно напусналите образование и обучение по статистически райони от ниво 2 - Северозападен - Северен централен - Североизточен - Югозападен - Южен централен - Югоизточен	Евростат	Към 2019 г. 22,9% 7,5% 18,7% 5,6% 16,3% 27,2%	17,2% 2,5% 13,0% 1,5% 10,6% 21,0%	Неприложимо*
8.	Дял на преждевременно напусналите образование и обучение по пол	Евростат	Към 2019 г. Мъже - 14,5 Жени - 13,3	Мъже - 7% Жени - 7%	Мъже - 11,9% Жени - 8,6%
9.	Дял на децата на възраст 4-6 години, необхванати в предучилищното образование	Евростат	17,6% към 2018 г.	5,0%	4,7% към 2018 г.
10.	Среден брой години, прекарани в образование	ООН, индекс на човешкото развитие	11,8 години към 2019 г.	14 години	Неприложимо*
11.	Дял на учениците с резултати, по-ниски от критичните (средно за трите области на изследването)	ОИСП - PISA	46,0% към 2018 г.	25,0%	23,6 % към 2018 г.
12.	Процент на учениците от 4. клас под средното равнище на способностите по четене	PIRLS 2016	17	8	20
13.	Процент на учениците от 4. клас под средното равнище на способностите по математика	TIMSS 2019	29	15	25
14.	Дял на учителите на възраст до 35 години	Евростат	11,4% към 2018 г.	32,0%	20,1% към 2018 г.
15.	Учители, работещи на пълно и непълно работно време в основно и средно образование – като % от общото активно население	Евростат	1,7% към 2018 г.	2,0%	2,1% към 2018 г.
16.	Дял на прогимназиалните учители, които се чувстват (много) добре подготвени за преподаване в мултикултурна или многоезична среда, %	OECD, TALIS	78,8% към 2018 г.	85,0%	86,6%
17.	Население, притежаващо основни цифрови умения	DESI	29%	37%	57%

			към 2019 г.		към 2019 г.
18.	Дял на прогимназиалните учители, които се чувстват (много) добре подготвени за използване на ИТ в преподаването, %	OECD, TALIS	77,4% към 2018 г.	84%	83,9%
19.	Дял на прогимназиалните учители, които се чувстват (много) добре подготвени за работа с талантили ученици и ученици със СОП	OECD, TALIS	71,8% към 2018 г. - да се провери	80% %	Неприложимо
20.	Дял на лицата с основни или над основни общи цифрови умения на възраст от 16 до 74 години, живеещи в домакинство с деца под 16-годишна възраст	Евростат	32%, към 2019 г.	58,0%	64% към 2019 г.

VII. ФИНАНСИРАНЕ

Изпълнението на заложените цели на Стратегическата рамка ще бъде финансирано от следните източници:

- ✓ Държавен бюджет (включително национални програми за развитие на образованието) и приходи на общините;
- ✓ Оперативна програма „Наука и образование за интелигентен растеж“ 2014 – 2020 г.;
- ✓ Оперативна програма „Региони в растеж“ 2014 – 2020 г.;
- ✓ Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси“ 2014 – 2020 г.;
- ✓ Програма за развитие на селските райони;
- ✓ Механизъм за възстановяване и устойчивост (Recovery and Resilience Facility)
- ✓ Програма за образование 2021 – 2027;
- ✓ Програма „Развитие на регионите“ 2021 – 2027;
- ✓ Стратегически план за развитие на селските райони 2021 – 2027;
- ✓ Програма „Еразъм“ +;
- ✓ Финансов механизъм на Европейското икономическо пространство;
- ✓ Други европейски и международни фондове и програми/проекти.
- ✓ Средства от Училищното настоятелство, благотворителни базари на учениците;
- ✓ Дарения

